

Critics - Point

Ὁρχήστρα *Academica* Ὁδείου Ἀθηνῶν
Ἀρχιμουσικός: Νίκος Ἀθηναῖος.
Σολίστ: Σπύρος Μουρίκης (κλαρινέτο).

Ἐξοχες ἐρμηνεῖες σπάνια ἀκουομένων ἔργων
Ροσσίνι, Βέρντι (διασκ.), Λαυράγκα & Γιανάτσεκ

23/2019.

τοῦ ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΕΩΤΣΑΚΟΥ.

ΜΑΥΡΗ ΜΑΥΡΙΑ στα προγράμματα Μεγάρου καὶ τῆς αὐτόθι ἐνθρονισθείσης Κ.Ο.Α., ἐπὶ καλλιτεχνικῆς διευθύνσεως, φεῦ, Τσιαλῆ Ἔτσι, σὲ ὀλόκληρο 4μηνο τέλους χρονιάς, ζήτημα ἂν βρῆκα 3-4 ἐκδηλώσεις ἄξιες σχολιασμοῦ. Ἄντ' αὐτῶν ἀλόγιστη σπατάλη χρημάτων γιὰ νὰ παίξει ἡ ρωσικὴ ὀρχήστρα Σβετλάνωφ γιὰ δισεκατομμυριοστὴ φορά τὸ *Κοντσέρτο* γιὰ βιολὶ καὶ τὴ *Συμφωνία* ἀρ. 5 τοῦ Τσαϊκόφσκυ καὶ νὰ διευθύνει στὴν ΣΟΕΡΤ, Ἕλληνας ἀρχιμουσικὸς ἄνευ ἰδιαιτέρων ἐπιτευγμάτων, εὐνοούμενος τοῦ Χρήστου Λαμπράκη στὶς ἀρχές τοῦ Μεγάρου (ἐγκαίνια: 21.3.1991) τὶς *Συμφωνίες* ἀρ. 5, «τῆς Μεταρρυθμίσεως» τοῦ Μέντελσον καὶ ἀρ. 3, «Ἡρωϊκὴ», τοῦ Μπετόβεν. Καὶ πόσους κατακυρωμένους μαέστρους δὲν ἔχει ἔχει ἐξαφανίσει ὁ νῦν κρατικάρχης; Ἄσε τὴν Ἐντεχνη Ἑλληνικὴ Μουσικὴ πού δεινοπαθεῖ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του. Ὅσο τὰ σκαλίζουμε τόσο περισσότερο ζέχνουν... Καὶ μὴν ἐπικαλεῖσθε, κύριοι ὑπεύθυνοι Μεγάρου καὶ ΚΟΑ τὴν ἔλλειψη

χρημάτων, ίσως (ψιθυριστά έννοείται...) και την πρόσφατη κυβερνητικήν αλλαγή. "Έλλειμμα φαντασίας υπάρχει. Δυστυχώς, ως οί πάντες γνωρίζουν, δέν πωλείται ούδαμου τής Οίκουμένης...

Θά λέγαμε «άλλου τά κακαρίσματα κι' άλλου γεννούν οί κότες, άν Μέγαρο και ΚΟΑ αὐτοδιαφημίζονταν καθ' υπερβολήν. Ούτε καν αὐτό δέν κάνουν. Θεσμός όμως άφ' έαυτής, ὄρνις γονιμότατα ωτόκος, ή 18μελής ὀρχήστρα έγχορδων *Academica* του Ὁδείου Ἀθηνῶν, γέννημα θρέμμα από βετίας ἤδη του αρχιμουσικού Νίκου Ἀθηναίου, που μεγαλούργησε αρχικά στη Γερμανία, και αργότερα στη Θεσσαλονίκη ως πρώτος καλλιτεχνικός διευθυντής (2000-2010) του εκεί Μεγάρου Μουσικής: στάθηκε όμως κάρφος στο μάτι εκλιπόντος άμουσοτάτου τοπικού μεγαλοκαπιταλίστα —είθε να τον ακολουθήσουν στο Ὑπερπέραν το ταχύτερο ὄλοι οί ὅμοιοί του. «Γίγας» γάρ παραγοντισμού και διαπλοκής, με ἦθος... πυγμαίου ὁ μακαρίτης. Ἄν και προσβάλλω τους πυγμαίους που ασφαλώς έχουν ἦθος πολύ ανώτερο του ανύπαρκτου δικού του.

Τέχνη μέσα στην τέχνη ή σύνθεση προγραμμάτων. Στα νιάτα μου την κατείχε στο έπακρο το ζευγος Σπύρου και Χαράς Τόμπρα (βιολί και πιάνο), που σε εποχές διαφορετικά χαλεπές της σημερινής, κατέκτησε θέση περιωπής στην Ἱστορία της Ἑλληνικής Μουσικής Δωματίου. Ἀνάλογο χάρισμα εκδηλώνουν και τα προγράμματα του Ἀθηναίου, που σε ξεσπιτώνουν την εποχή του **You Tube** ! Θα το διπιστώσετε σύντομα. Πρηγουμένως έπισημαίνω ότι την επόμενη ζετία (ας έλπισω και αργότερα) κάθε πρόγραμμα της *Academica* θα ακούγεται τετράκις σε ισάριθμους χώρους: 1. Αΐθουσα Ἄρης Γαρουφαλής Ὁδείου Ἀθηνῶν. 2. Κηφισιά, Δημαρχεῖο. 3. Αιγάλεω, πνευματικό κέντρο Γιάννης Ρίτσος. 4. Ἄγ. Παρασκευή, άμφιθέατρο Β' Γυμνασίου, έγγύτερα και...στο σπίτι μου. Στους άρ. 2, 3, 4 συμπράττουν οί Δήμοι Κηφισιάς, Αιγάλεω και Ἄγ, Παρασκευής: είσοδος δωρεάν !!!

Την ακαταμάχητην έλκυστικότητα των προγραμμάτων υπερπολλαπλασιάζουν ή τεχνική και έρμηνευτική δεινότητα του Ἀθηναίου, και κατά περίπτωση, αντίστοιχες αρετές των συμμετεχόντων σολίστ. Ἡ λιτή πλην κινησεολογία σε ὄλο το πρόγραμμα κατέληξε σε σπάνια καθαρότητα και πλαστικότητα ρυθμού και εύκρινέστατα διακριτά μεταξύ τους ἠχητικά επίπεδα πλην εκφραστικῶς και δομικῶς τέλεια συλλειτουργούντα,

συμπορευόμενα και τελικῶς οἰκοδομοῦντα τὴ μορφή και ἀδρότατα διαφοροποιώντας τὸ ὕφος κάθε συνθέτου και ἔργου. Ἀκοῦς, πανευτυχῆς σίγουρος ὅτι δὲ θὰ ὑπάρξει ἴχνος κακοτοπιᾶς. Τὸ πρόγραμμα:

1. ΡΟΣΣΙΝΙ, ΤΖΟΑΚΚΙΝΟ [**Rossini, Gioacchino, 1792-1868**]: Σονάτα ἀρ. 5, ἀπὸ τὴ συλλογὴ *Sei sonate a quattro* (1804), προφανῶς γιὰ κουαρτέτο ἐγγόρδων. Κατὰ τὸν Κατάλογο Ἔργων του, τὸ δεύτερο μὲν ἔργο τοῦ 12ετοῦς πιτσιρίκου—τὸ ἀρχαιότερο σωζόμενο, εἶναι τὸ τραγοῦδι *Se il vuol la molinara* τοῦ 1801! Τρία μέρη: I. *Allegro vivace*. Σύντομη ἀργὴ και τευτονικότητα εἰσαγωγὴ, ἀπάγει σὲ ἀνάλαφρο ρυθμικὸ ἐλάσσονα. II. *Andante*. Παράδοξη γιὰ τὴν ἐποχὴ ἀρχή, νομίζω 3 τρίφθογγα μελωδικὰ μοτίβα, σὲ γοητευτικὴ, χάρη και στὸν Ἀθηναῖο, ἀνπατυξὴ κορύφωση. III. *Allegretto*: Ἐδῶ κυριαρχοῦν παρεστιγμμένες ἀξίες, προάγγελος τοῦ γνωστοῦ μας ἐνήλικου Ροσσίνι. Τόσο γοητευτικὸ ὅσο και πλῆθος ἀπὸ τὰ 150 κομμάτια (14 τόμοι) φωνητικῆς μουσικῆς, μουσικῆς ὄρωματίου και γιὰ πάνω, τὰ περίφημα *Péchés de vieillesse*, γαλλ. Γεροντικά ἀμαρτήματα!

2. ΛΟΒΡΕΛΙΟ ΝΤΟΝΑΤΟ [**Lovreglio Donato, 1841-1907**], ἰταλὸς φλαουτίστας και συνθέτης ἔργων κυρίως γιὰ πνευστά: Φαντασία πάνω σὲ θέματα τῆς ὄπερας *La Traviata*¹ τοῦ ΤΖΟΥΖΕΠΠΕ ΒΕΡΝΤΙ [**Giuseppe Verdi, 1813-1901**], γιὰ κλαρινέτο και ἔγγχορδα (τὸ πρόγραμμα δὲν ἀνέφερε χρονολογία συνθέσεως). Προσωπικά, εἶχαμε καιρὸ νὰ χαροῦμε τὸν ἔξοχο κλαρινετίστα Σπύρο Μουρίκη ὡς σολίστ. Τὸν εὐχαριστοῦμε ὄχι μόνον γιὰ τὴ συναρπάζουσαν ἐρμηνεία ἀλλὰ και γιὰ τὴν ἐπιλογὴ πού, κατὰ ἓνα περίεργο τρόπο συνδυάζει Ἰταλίαια τῆς βερντιανῆς ἐμπνεύσεως, μὲ ἰλιγγιώδεις δεξιτεχνισμοὺς κλαρινέττου. Ἔργο και ἐρμηνευτῆς μᾶς ἔδοσαν μεγάλη χαρά.

3. ΛΑΥΡΑΓΚΑΣ, ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ [1860-1941²]: *Intermezzo Lirico* (ἰταλ. = Λυρικὸ Ἰντερμέτζο: 1895), γιὰ ἔγγχορδα. Ἴσως μετὰ ἓνα αἶώνα, τὸ Ἀρχεῖο τοῦ Ὁδείου Ἀθηναῶν, ζωντάνεψε ἐδῶ και λίγα χρόνια. Ἐκεῖ βρέθηκε τὸ χειρόγραφο τοῦ ἔργου. Κατὰ τὸ πρόγραμμα, παίχθηκε γιὰ

¹ Παγκόσμια «πρῶτη» τοῦ ἔργου: Βενετία, θέατρο *La Fenice*, 6 Μαρτ. 1853.

² Ὁ Λαυράγκας πέθανε τὸ 1941, ὄχι τὸ 1931, ὅπως ἀναφέρει, ἀναμφίλεκτα λόγῳ τυπογραφικοῦ παροράματος, τὸ πρόγραμμα..

πρώτη φορά στην Αθήνα το 1895 και έγινε πολύ θερμά δεκτό από το κοινό. Προχωρημένης (για το Λαυράγκα πάντα) άρμονικής γραφής, (θύμιζε φευγαλέα Μασσνέ;) χαρακτηρίζεται από αναπάντεχη κατακλειδα, στην ψηλότερη περιοχή των βιολιών με *pizzicati*.

4. ΓΙΑΝΑΤΣΕΚ, ΛΕΟΣ [*Leoš Janáček*, 1854-1928]: *Μικρή Σουίτα*, για όρχήστρα έγχορδων. έργο JW 6/2 (1877) 6 μέρη. Ευτυχέστατη κατακλειδα όνειρώδους προγράμματος, το έργο ενισχύει την ύποψία μας ότι τα νεανικά έργα του μεγάλου Τσέχου συνθέτου δεν υπολείπονται διόλου των ώριμοτέρων. Την έντονη αυτή ύποψία, που όφειλόταν κυρίως στη μονόπρακτη όπερα *Σάρκα* (τσεχ. *Šárka*, 1887-88), μείζον άριστούργημα πάνω σε ένα μεσαιωνικό βοημικό θρύλο, ενίσχυσε ή ως άνω σουίτα που πρωτάκουγα. Σημειώσεις κατά την άκρόαση: I. *Πρελούντιο*. Διάφωνες, «πηχτές» συγχορδίες, καταλήγουν σε πλατειά καντιλένα, σπάνια στο ώριμο Γιανάτσεκ. II. *Andante (Allemande)*: θεϊά μεγάλοπνοο *cantabile*. III. *Σαραμπάντα*, καθ' όλα γοητευτική, αλλά σε ρυθμική άγωγή ταχύτερη του συνήθους στο χορόν αυτό. IV. *Presto (Scherzo)*. V. *Air* : θαυμάσιο σόλο βιολοντσέλου έσωτερικότατα έρμηνευμένο από το Βανγκέλ Νίνα, α' βιολοντσέλο της *Academica* . VI. Άπροσδόκητης άγωγής φινάλε, *Andante* ζωηρότατο με έμφατικά παρεστιγμένα. Με δυό λόγια: άξέχαστη βραδιά (Αίθουσα Β' Γυμνασίου Αγ. Παρασκευής, 20.10.2019—πρωτοδόθηκε Ψδείο Αθηνών, 11.10.2019).

